

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Eva Tannehill
Water Natuurlijk

Datum
20 juni 2019

Uw kenmerk

Contactpersoon
A. Sakes

Dossiernummer
CMIS00000003

Registratienummer
19.1077477

Telefoonnummer
+31725827045

Bestelnummer

Onderwerp
Insecticiden

Geachte mevrouw Tannehill,

Op 28 mei jongstleden stelde u het college van dijkgraaf en hoogheemraden (D&H) schriftelijke vragen over insecticiden. Middels deze brief voorzien wij in de beantwoording van de door u gestelde vragen. Op de volgende pagina worden uw vragen in het zwart weergegeven gevolgd door een reactie van D&H in het blauw.

Met vriendelijke groet,

namens het college van dijkgraaf en hoogheemraden,

de secretaris,

M.J. Kuipers

de dijkgraaf,

drs. L.H.M. Kohsiek

Datum
20 juni 2019

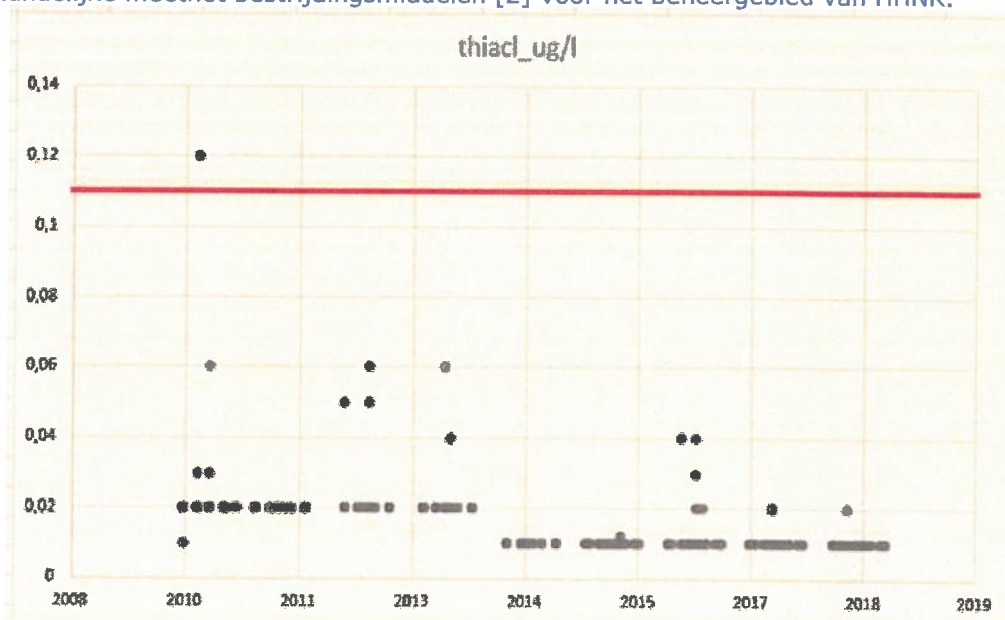
1. Bent u bekend met het onderzoek van Prof. Martina Vijver (Un. Leiden)? Zie: <https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2019/05/levend-lab-bestrijdingsmiddel-in-natuurveel-schadelijker-dan-in-lab> en <https://zembla.bnnvara.nl/nieuws/video-bijengif-veel-schadelijker-dan-gedacht-onderzoekwordt-genegeerd>.

De berichten met de uitkomst van het onderzoek zijn ons bekend. Wij zijn geïnformeerd via de contacten met STOWA en via het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden (CML) en Deltares, waaraan wij onze meetdata aanleveren voor de bestrijdingsmiddelenatlas [1] en de jaarlijkse rapportage van het landelijke meetnet bestrijdingsmiddelen. [2].

2. Uit dit onderzoek blijkt dat het insecticide thiacloprid in buitenwater een veel groter schadelijk effect heeft op macrofauna dan bij laboratoriumproeven. Kunt u aangeven waar, en in welke concentraties, dit middel in de wateren van HHNK voorkomt?

Thiacloprid maakt onderdeel uit van het analysepakket gewasbeschermingsmiddelen van HHNK. De analysegegevens van HHNK over de jaren 2009-2017 zijn ontsloten op de website van de bestrijdingsmiddelenatlas [1]. Deze atlas laat de mate van normoverschrijding per stof zien en geeft de locatiegegevens van bemonsteringsplaatsen weer. Hieruit blijkt dat thiacloprid in enkele gevallen kon worden aangetoond. Dit houdt in dat de concentratie hoger was dan de onderste detectielimiet van het laboratorium. Uitsluitend in 2010 is thiacloprid incidenteel normoverschrijdend (MAC MKN >011 ug/l) aangetoond.

Hieronder ziet u de weergave van de analyseresultaten van thiacloprid uit het databestand van het bestrijdingsmiddelenmeetnet van HHNK voor de periode 2008-2019. De gegevens uit dit bestand vormen de basis voor de weergaven in bestrijdingsmiddelenatlas [1] en de jaarlijkse rapportages van het landelijke meetnet bestrijdingsmiddelen [2] voor het beheergebied van HHNK.

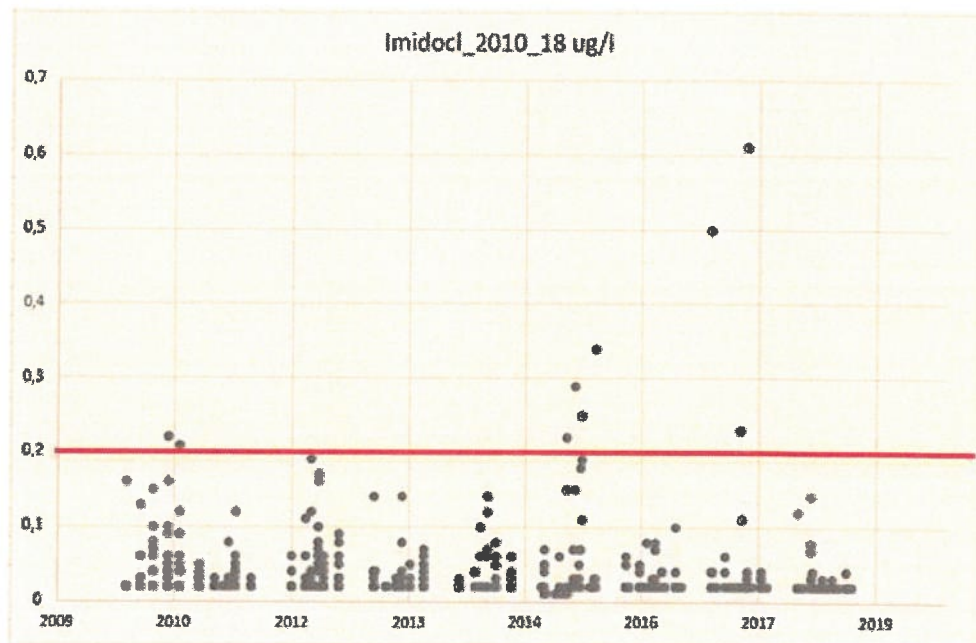

3. Kunt u tevens aangeven waar, en in welke concentraties, soortgelijke neonicotinoïden (bijvoorbeeld imidacloprid), voorkomen in de wateren van HHNK?

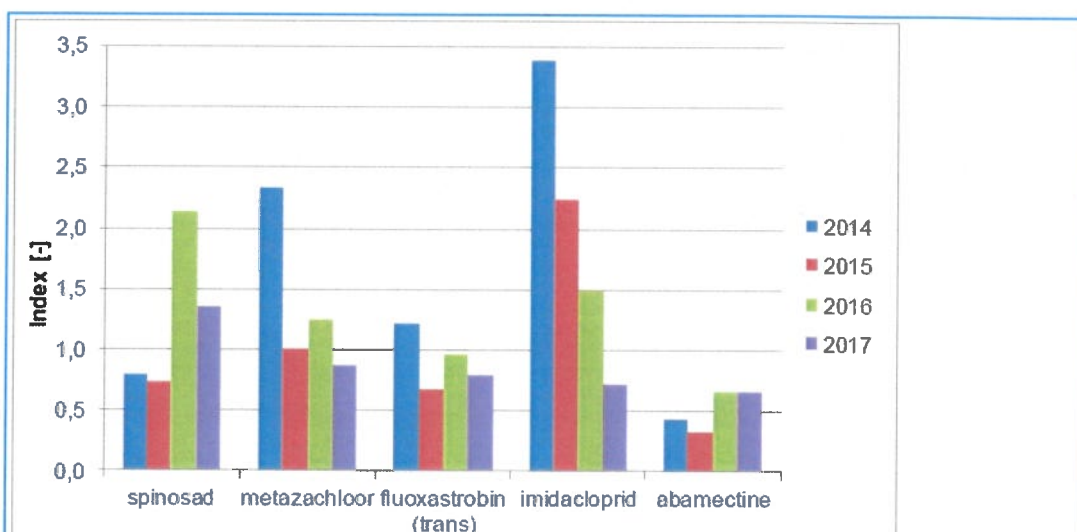
De analyseresultaten van de stof imidacloprid geven een genuanceerder beeld. Jaarlijks wordt op 0 tot 3 onderzoekslocaties de waterkwaliteitsnorm overschreden. Hieronder ziet u de weergaven van

de analyseresultaten van imidacloprid voor de periode 2010-2018 uit het databestand van HHNK. De waterkwaliteitsnorm van imidacloprid ligt op 0,2 ug/l (MAC-MKN). De jaargemiddelde concentratie van een meetpunt moet onder 0,0083 ug/l liggen.

Voor de periode 2014-2017 neemt de mate van normoverschrijding van imidacloprid in het beheergebied van HHNK af. Dit komt overeen met de nationale trend. In onderstaande grafiek [3] is voor de vijf gewasbeschermingsmiddelen weergegeven die in Nederland de grootste waterkwaliteitsproblemen veroorzaken.

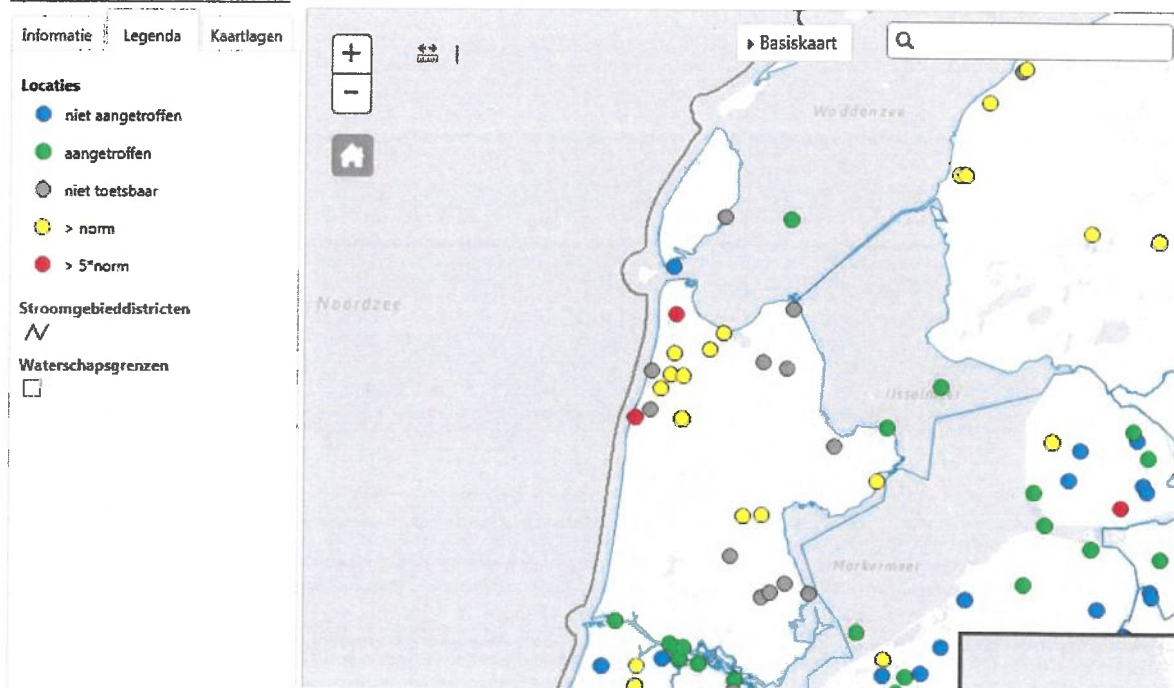
Figuur 3.4 Index voor de mate van normoverschrijding van de vijf hoogst gerankte stoffen voor alle teeltgroepen in 2017 en ter vergelijking van 2014 tot en met 2016.

Datum
20 juni 2019

Over het algemeen komen de normoverschrijdingen verspreid over het gehele beheergebied voor, echter nadrukkelijker in de gebieden met permanente bloembollenteelt. Ter illustratie ziet u hieronder een deel van de weergave uit de bestrijdingsmiddelatlas van de analyseresultaten van imidacloprid in het jaar 2017.

[Open schermvullend in een nieuw venster](#)

4. Zijn er situaties geweest in 2015, 2016, 2017, 2018 en 2019, waar de concentraties van genoemde middelen in wateren van HHNK boven de wettelijke normen voorkwamen?

Thiacloprid is incidenteel normoverschrijdend aangetroffen, imidacloprid frequenter. Zie voor de details de beantwoording bij de vragen 2 en 3. De gegevens van 2019 zijn nog niet beschikbaar.

5. Of het verontrustende cijfers zijn en wat hhnk voornemens is hieraan te doen?

De analyseresultaten van het monitoringprogramma gewasbescherming van HHNK worden door het Centrum voor Milieuwetenschappen in de Bestrijdingsmiddelenatlas ontsloten in een ruimtelijk beeld dat meerdere regionale en landelijke doelen dient. HHNK gebruikt de resultaten bij de communicatie met de agrarische sector met het doel de agrariërs aan te sporen zorgvuldiger met gewasbeschermingsmiddelen om te gaan. Voor de bloembollensector vindt aanpak van de emissies programmatisch plaats via het Landelijk Milieuoverleg Bloembollensector. Een voorbeeldproject gericht op het zorgvuldiger omgaan met gewasbeschermingsmiddelen op het erf van bloembollenteeltbedrijven is *Schoon Erf*, *Schone Sloot* dat HHNK samen met de bestrijdingsmiddelenhandel, fabrikanten van middelen en de koepelorganisatie Koninklijke Algemeene Vereniging voor bloembollencultuur (KAVB) uitvoert. Daarnaast is HHNK betrokken bij het TKI-project 'Bollenteelt Waterproof' van KWR-Watercycle Research Institute. Dit project richt zich op de ontwikkeling en implementatie van zuiveringstechnieken voor zwaar vervuild afvalwater van het erf en restanten dompelbad van bloembolbedrijven. Daarnaast stimuleert HHNK agrariërs via het Landbouwportaal Noord-Holland om maatregelen te nemen en te investeren in technieken

Datum
20 juni 2019

die de emissie naar het oppervlaktewater beperken. Ten slotte vormt de atlas input voor meer gerichte toezicht- en handhaving door het cluster Handhaving.

Nationaal wordt de Bestrijdingsmiddelenatlas onder andere gebruikt om te beoordelen of de beleidsdoelen van de Tweede Nota Duurzame Gewasbescherming "Gezonde Groei, Duurzame Oogst" (Rijksoverheid, 2013) worden gerealiseerd. Een van de doelen is een reductie van het aantal normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater (50% in 2018, 90% in 2023). Door de trends van stoffen in de tijd per teeltgroep te volgen kan bijvoorbeeld de effectiviteit van sectorspecifieke maatregelen worden bepaald. Als er normoverschrijdingen in het oppervlaktewater worden gemeten en er een aannemelijk verband is tussen een stof en de toepassing in de teelt, kan de toelatingshouder (fabrikant, importeur) door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat worden gedwongen om een oorzaken-analyse van de normoverschrijdingen in het oppervlaktewater op te stellen. Op basis hiervan worden nationale maatregelen voorgesteld zoals verlaging van de aanbevolen dosering, of het toepassen van extra-driftreducerende spuittechnieken. Voor imidacloprid en voor thiacloprid is in 2016 een dergelijk emissiereductieplan opgesteld. Desondanks heeft het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) besloten de toelating van thiacloprid per juli 2018 geheel in te trekken. Voor imidacloprid geldt dat de toepassingsvoorwaarden in 2018 nog verder zijn aangescherpt. Het middel mag uitsluitend nog bij een beperkt aantal bedekte teelten worden toegepast, waarbij tevens geldt dat er geen lozing in de riolering of op het oppervlaktewater mag plaatsvinden. Afvalwaterstromen die hierbij vrijkomen moeten behandeld worden met een gecertificeerde zuiveringsinstallatie.

Het is aannemelijk dat al deze maatregelen er toe leiden dat de waterkwaliteitsproblemen die deze stoffen veroorzaken binnenkort tot het verleden behoren.

Bronnen

[1] <http://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/atlas/normoverschrijdingen/per-stof/mate-van-overschrijding.aspx>

[2] <https://www.uvw.nl/wp-content/uploads/2019/01/Factsheet-Landelijk-Meetnet-Gewasbeschermingsmiddelen-2019.pdf>

[3] Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen Land- en Tuinbouw. Evaluatie resultaten 2017. Deltares rapport project 11202236-003/11202236-003-BGS-0004.

[4] <https://www.kwrwater.nl/projecten/bloembollenteelt-waterproof/>